

FFO Troms og Finnmark

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku Doaibmavádjegiid Oktasašsearvi

Helse- og omsorgsdepartementet

Vårt saksnummer: 17/23

Saksbehandler: Elizaveta Amundsen

Alta 02. mai 2023

Høringssvar - NOU 2023: 4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

Forebygging av uhelse blant ungdom

Vår ungdom er vår fremtid! De er gull verd, de er våre fremtidige spesialister og arbeidere. Ungdommen nå, oppleves sykere enn før. Mange psykisk syke unge faller utenfor samfunns- og arbeidslivet. I tillegg til at ungdommen er vår fremtidige arbeidskraft, er de også en begrenset resurs. Det er derfor helt essensielt å styrke en god helse hos unge borgere.

Hvis ikke ungdommenes helse prioriteres nå, vil det norske samfunnet erfare dramatiske konsekvenser der flere kriser går i takt. Kjernefokus i spesialisthelsetjenesten må dreies fra behandling og reparasjon til forebygging. Det bør forskes og utvikles tidlige intervensjonsmodeller slik at vi alle sammen holder seg friskere lenger. Tidligere har store ressurser brukt på å avklare sykdommens etiologi og patogenese samt å finne effektive behandlingsformer til de konkrete diagnosene. Nå mener FFO Troms og Finnmark at det er på tide at det norske helsevesenet satser på forebygging, tiltak som forbedrer mental helse samt legger vekt på hva som bidrar til mestring.

Pårørende

FFO Troms og Finnmark er dypt bekymret for at pårørende kommer til å være ubetalt arbeidskraft for alle delene av helsevesenet i Nord-Norge. Det må lages strukturerte avtaler der det er tydelig beskrevet forventninger til pårørende om hvilke oppgaver skal utføres av dem, avtalene må gå på tvers av strukturene i helsevesenet. Mange ulike tjenester ønsker at pårørende skal bidra med litt innsats og litt tid, de ser ikke den store totalbelastningen som bygges opp hos de pårørende. Helhetlige pasientforløp må også innebære helhetlige pårørendeforløp.

Vi ønsker å fremheve at pårørende er først og fremst støtte til de syke, og ikke gratis arbeidskraft som skal aktiveres i denne eldrebølgekrisen. En direkte konsekvens av overforbruk av sistnevnte kan være forvandling av de resurssterke pårørende til nye pasienter.

Vi vil også understreke at ikke alle omsorgstrengende faktisk har et nettverk rundt seg, som kan bistå med hjelp og støtte. Frivillige organisasjoner kan spille her en rolle for å skape trivsel og fellesskap. Men ansvaret skal selvfølgelig ikke overlates til de frivillige, som et sparetiltak. Kvaliteten på alle typer tjenester forutsetter tilstrekkelig faglig kompetanse.

Samarbeid med frivillige organisasjoner

Samarbeidet med de frivillige organisasjoner er ustrukturert og bør endres. Ulempene med dårlig samarbeid med pasient- og brukerorganisasjoner vises spesielt i nedprioriteringen av Lærings- og mestringssentres tilbud. Etter endringene i Pasientreiseforskriften i 2017, gis det ikke lenger støtte til lærings- og mestringkurs som arrangeres av pasient- og brukerorganisasjoner. Dermed har tilbudet blitt vesentlig redusert, særlig i Nord-Norge der reiseveien er lang og kostbar. Nå er det krav om at spesialisthelsetjeneste skal være

kursarrangør, for at reisekostnadene kunne dekkes av Pasientreiser. Dette er et tydelig eksempel på hvordan endringer i reglement på bare et område (Pasientreiseområdet), resulterer redusert tilbud på læring- og mestringsområdet.

Ulike organiseringsformer

Samfunnet vårt er variert og dynamisk, derfor må forskjellige løsninger anvendes. Organiseringen må være ulikt for å kunne tilrettelegge til skikkelig samarbeid. Små kommuner har ikke helsehus eller helsefelleskap. Det skal være mulig å legge til rette for ulike organiseringsformer, slik at det kan fungere lokalt. De tiltakene som virker utmerket sørpå, kan fungere svært dårlig i nord. Her kan det være en god løsning å samlokalisere legevakt til sykehjem, og bruke det aktivt som et mellomledd mellom hjemmet og sykehuset for flere pasientgrupper.

Dagtilbudet, eldresentre og fritidsaktiviteter til de gamle må også utvides.

Lokal utdanning

En viktig forutsetning for å kunne rekruttere og beholde helsepersonell er tilgang til lokale utdanningsinstitusjoner. Det må være læresteder (fagskoler, høyskoler, universiteter) i egen region å gå på, som skal produsere/utdanne helsefagarbeidere, sykepleiere, vernepleiere og leger mm. Det skal være attraktivt å ta helsefagutdanning, og ungdommer bør oppmuntres til å engasjere seg i samfunnet. FFO Troms og Finnmark ser på satsing på helseutdanning som et verdifullt bidrag til helse- og omsorgstjenestene.

Med vennlig hilsen
FFO Troms og Finnmark

Kopi: FFO